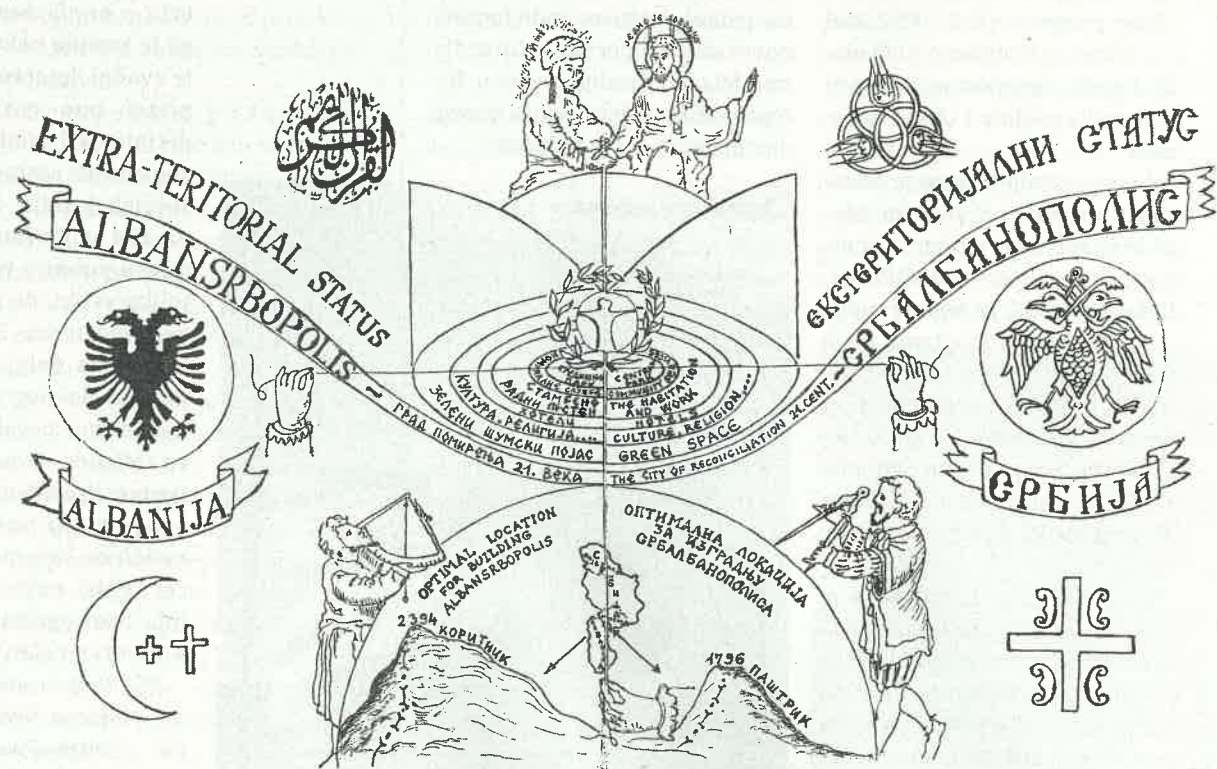


# Srbalbanopolis

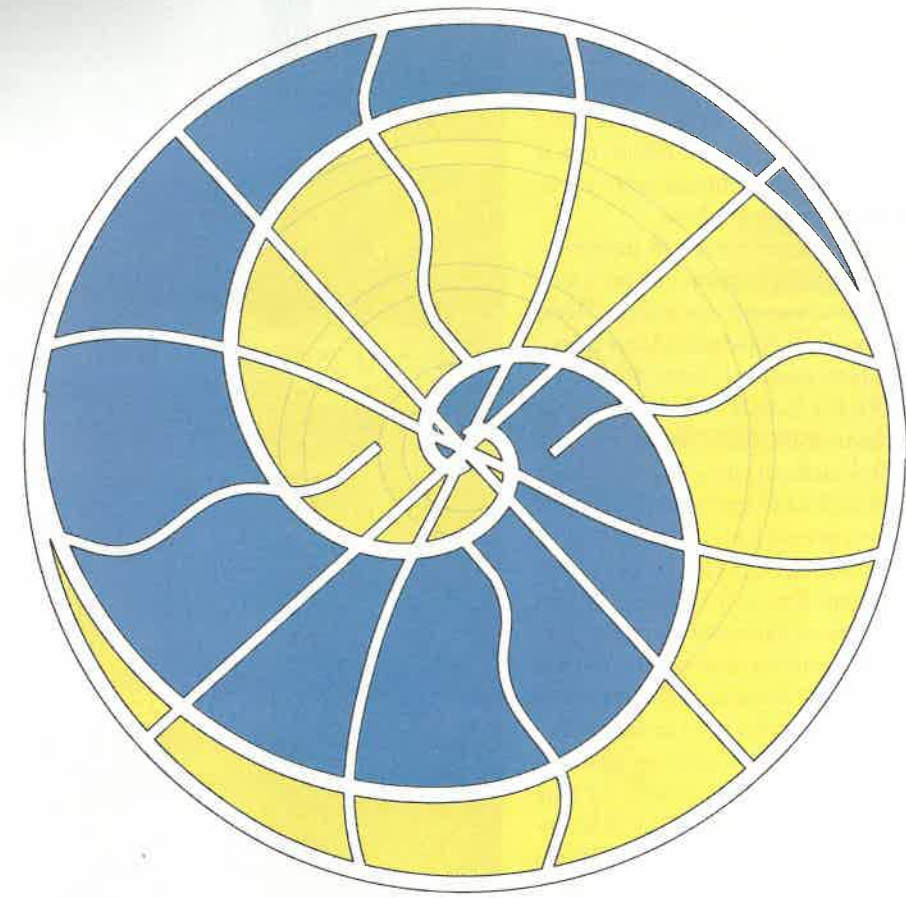
## - grad pomirenja

Prostor je kao i duša i on i ona imaju svoju memoriju i negativnih i pozitivnih iskustava. Da bi se krenulo u proces pomirenja, potrebno je dati neki pozitivan primer koji važi i za Srbe i za Albance. Taj pozitivan primer treba da je prihvatljiv i u građanskom, i u demokratskom, i u multikulturnom, i u multireligioznom smislu, i upravo sve te savremene standarde zadovoljava projekat SRBALBANOPOLISA - ALBANSRBOPOLISA, koji treba da nikne na neutralnoj, nevinoj, mržnjom neiskvarenoj teritoriji, dakle u prirodnom pejzažu

Priredila: Gordana Nonin



TERITORIJALNA PODELA SRPSKOG I ALBANSKOG DELA GRADA I IDEJNO SAOBRAĆAJNO REŠENJE SRBALBANOPOLISA - ALBANSRBOPOLISA



Autor projekta SRBALBANOPOLISA akademik MSA Vojislav Dević, dipl. inž. arh. elektronska obrada Milan Šijakov

Novi Sad, Maj 2007.

**I**dejni projekat pomirenja Srba i Albanaca u gradu SRBALBANOPOLISU - ALBANSRBOPOLISU inicijativa je Vojislava Devića, arhitekta iz Novog Sada. Projekat svakako, danas kada je uočljivo da niko nema rešenje za "kosovsko" pitanje, predstavlja i izazov celom svetu kako neko ipak razmišlja o toleranciji i kako je moguće živeti zajedno u skladu i miru.

Prema projektu Vojislava Devića, potrebno je izgraditi grad mira koji je on godinama osmišljavao po svim pravilima moderne arhitekture. Na naše pitanje može li se pomirenje između Srba i

Srbe i za Albance ostvariti u već postojecim izgrađenim sredinama na Kosovu i Metohiji, Dević odgovara da naravno da može, ali je to svakako dugotrajan višedecenijski, a možda i duži proces na kojem se mora raditi. "Svakako je bolje izgraditi primer ovakvog grada i pokazati da se može živeti u skladu i sa prostorom, i sa vremenom, i sa drugim ljudima. Prostor je kao i duša, i on i ona imaju svoju memoriju i negativnih i pozitivnih iskustava. Da bi se krenulo u proces pomirenja potrebno je dati neki pozitivan primer koji važi i za

Srbe i za Albance. Taj pozitivan primer treba da je prihvatljiv i u građanskom, i u demokratskom, i u multikulturnom, i u multireligioznom smislu, i upravo sve te savremene standarde zadovoljava projekat SRBALBANOPOLISA - ALBANSRBOPOLISA, koji treba da nikne na neutralnoj, nevinoj, mržnjom neiskvarenoj teritoriji, dakle u prirodnom pejzažu. Predložio sam kao jednu od opcija da to bude u dolini Belog Drima, između Koritnika i Paštrika, na granici između Srbije i Albanije ili na nekom drugom me-

stu na Kosovu i Metohiji", ističe autor projekta za Novi magazin. **ARHITEKTURA KOJA GRADI ODNOS:** Pola godine pre početka NATO bombardovanja Srbije i Crne Gore, krajem 1998, Vojislav Dević je osmislio grad suživota, tolerancije i pomirenja između Srba i Albanaca u 21. veku. Iz sveta je za ovaj projekat dobio podršku iz Engleske i Rusije. Godine 2002. objavljena je knjiga "SRBALBANOPOLIS - grad pomirenja 21. veka", kao četvorjezična

publikacija, na srpskom, engleskom, francuskom i nemačkom jeziku, u izdanju Prometeja iz Novog Sada. Danas, dvadeset godina nakon nastanka projekta, Vojislav Dević konstatuje da niko od aktuelnih političara, od tada pa sve do danas, nije imao sluha za ovakvo rešenje i da, u stvari, umesto da se političari bave zaista suštinskim rešavanjima problema boljeg i bogatijeg života ljudi i poboljšanja suživota svih, oni se bave samo uskim temama i nikom nije u interesu da zaista urade nešto što bi bilo na dobrobit građana.

Suživot, kaže, može biti planiran i organizovan u jednom novom specijalno za to utemeljenom gradu. Ovaj grad za novi zajednički život Srba i Albanaca može se zvati SRBALBANOPOLIS i ALBANSRBOPOLIS ili jednostavno MIRGRAD. "Šta još treba da se desi među Srbima i Albancima da bi prestali da se spore, mrze, ubijaju i bore za primat ko je od njih stariji na Balkanu, koga ima više i kom narodu pripadaju Kosovo i Metohija? Treba li nam novi balkanski rat i evropski sukob koji može da se proširi na čitavu planetu? Ko je to željan da se lije srpska i albanska krv i za čiji račun i dobit? Može li ikad doći do ujedinjenja Srba i Albanaca, pitanja su koja ovaj arhitekta postavlja i koji je godine posvetio kako bi iskoristio svo znanja svoje struke da ponudi optimalno rešenje.

Projekat je deponovao u Saveznom zavodu za intelektualnu svojinu u Beogradu pod brojem: A-47/05/1, a pod rednim brojem 1.621.

Projekat SRBALBANOPOLISA – ALBANSRBOPOLISA predstavlja humani civilizovan napor da se dođe do smirenja konflikta, makar na jednoj maloj teritoriji Kosova i Metohije, da Albanci i Srbi, različiti u veri, naciji, kulturi i jeziku mogu da žive dobrovoljno i ravnopravno, a bez međusobne mržnje. Ovaj mirotni projekat ima misiju da relaksira zategnutu situaciju indukovanu spinovanom mržnjom između dva naroda pod uticajem spoljnih velikih sila i centara moći i da spreči novi rat na Balkanu i ponovno žarište sukoba na teritoriji Evrope. On je diplomatski i civilizacijski i inovativan projekat dobre volje prema dva namučena naroda kojima je onemogućena istinska komunikacija.



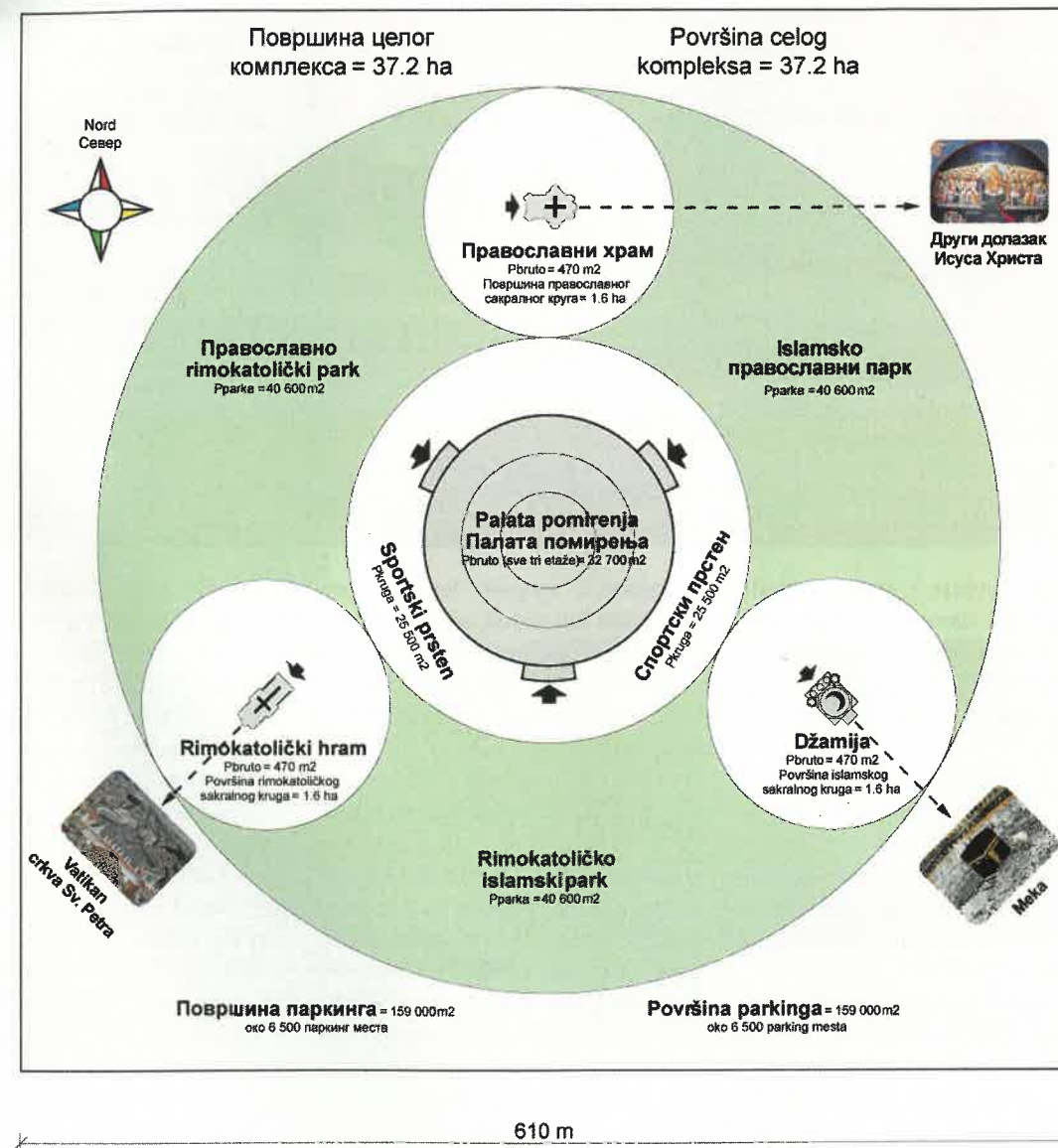
**Arhitekta Vojislav D. Dević**

Arhitekta Vojislav Dević rođen je 1952. u Novom Sadu. Diplomirao je na urbanističkom smeru Arhitektonskog fakulteta u Beogradu 1977. Specijalizirao urbanizam na Univerzitetu PARIZ VIII u Sen-Deniju 1982/3. Izabran je u zvanje profesora i akademika na Međunarodnoj slovenskoj akademiji nauka, obrazovanja, kulture i umetnosti u Moskvi 1995. Od 2005. je u zvanju savetnika Geografskog instituta SANU "Jovan Cvijić" u Beogradu. Istraživač, teoretičar i praktičar prostornog planiranja, urbanizma, arhitekture, zaštite gradograditeljskog nasleđa, ekologije, futurologije, kartografije i geostrateških mirotnih projekata. Učesnik na više od tridesetak stručnih i naučnih simpozijuma srpskog, jugoslovenskog, evropskog i svetskog nivoa sa svojim autorskim referatima. Saradnik i autor nekoliko desetina urbanističkih planova i projekata.

Autor je 11 samostalnih autorskih izložbi i deset knjiga, kao i 24 dvojezične tematske srpsko-engleske karte objavljene tokom poslednjih 15 godina, među kojima su Karta kulturnih dobara Vojvodine; Kulturno-istorijska karta Sremskih Karlovaca; Kulturno-istorijska karta dvoraca Vojvodine; Kulturno istorijska karta Sveta Fruška gora; Info karta dobara Vojvodine i Novog Sada; Info karta dobara Novog Sada, Beograda, AP Vojvodine i Republike Srbije; Info karta dobara Svete Fruške gore i dvoraca Vojvodine; Info karta brendova Srbije i druge. Zaštitar je novosadskih trgova, grobalja i crkava. Borac za ekologiju i tvorac ideja biopolisa-modela zdravog, harmoničnog i poželjnog grada, strategije preživljavanja gradova u 21. veku, Fruške Gore kao treće Svete gore. Projekat SRBALBANOPOLISA – ALBANSRBOPOLISA jedan je od ukupno 12 njegovih mirotnih projekata.

Član je: Društva arhitekata Novog Sada, Udruženja primenjenih umetnika i dizajnera Vojvodine, Likovnog kruga – Udruženja umetnika Petrovaradinske tvrđave, Udruženja urbanista Srbije, Slovenskog instituta u Novom Sadu, Evropskog instituta za istraživanje drevnih Slovena u Londonu i Međunarodne Slovenske Akademije nauka, obrazovanja, kulture i umetnosti u Moskvi.

## Основа урбанистичког концепта СРБ-БОШ-ХРТ сакралног комплекса и палате помирења Срба, Бошњака и Хрвата у Дистрикту Брчко и / или у Сарајеву



Аутор академик МСА Војислав Д. Девић, директор СТРАТЕГ ПРОЈЕКТА доо  
Електронска обрада Милан Шијаков МА  
Нови Сад, март 2008 (7516)

**KAKO IZGLEDA GRAD MIRA:** Realizacija SRBALBANOPOLISA – ALBANSRBOPOLISA nema nikakve veze ni sa bivšim, ni sa sadašnjim, ni sa budućim statusom Kosova i Metohije, ističe njegov autor. To je,

zasad, jedini projekat koji ne govori o podelama, granicama, carinama, sudovima, policiji, rudnim i energetskim bogatstvima i porezima već o mogućnosti zajedničkog suživota ljudi različitih u veri, naciji, jeziku i

kulturi, za početak, na jednom ograničenom, specijalno za to projektovanom urbanom prostoru. Ovo je diplomatski kulturološki, civilizacijski i terapijski mirotni projekat koji treba postepeno da smanjuje

## Knjiga o sedam mirovnih projekata

Nova knjiga Vojislava D. Devića "Geopolitičkim putem svetosavlja, idejni projekti nenasilnog preobražaja Balkana, Evrope i sveta" predstavljena je u kući Đure Jakšića u Beogradu.

U ovoj knjizi je obrađeno sedam strateških mirovnih projekata za razrešavanje sedam geopolitičkih i geoelektivnih problema Srba i Srbije, a to su:

Za sukob s Rimokatoličkom crkvom projekat "Centra svehrišćanskog susretanja i pomirenja".

Za sukob sa islamom u Bosni i Hercegovini projekat, SRB-BOŠ-HRT palate pomirenja pravoslavnih Srba, muslimanskih Bošnjaka i rimokatoličkih Hrvata u Sarajevu." Za sukob germanskih i ruskih interesa na Balkanu projekat "BEO-BER-MOS", Beograd – Berlin – Moskva, grad pomirenja Nemaca i Rusa na Srpskom podunavlju.

Za sukob sa Albancima na

Kosovu i Metohiji projekat "SRBALBANOPOLISA – ALBANSRBOPOLISA", grad pomirenja Srba i Albanaca u 21. veku.

Za sukob sa EU projekat "Panevropskog dunavskog mirotvorijuma".

Za sukob evropskih i azijskih naroda i imperija projekat "Evroazijski centar na Srpskom podunavlju".

Za sukob Srba sa svim globalizmima projekat "Cenpantrans, centar za panharmonično preobraženje čoveka i sveta".

Prema rečima profesora dr Miodraga V. Vukovića, antropologa koji je predstavljao ovu knjigu, arhitekta Vojislav Dević naglašava da Srbija ima više "diferencija specifika" koji je razlikuju od ostalih država i Evrope i Azije. "Upravo zbog njih ta specifična ideja nenasilne civilizacije rodila se i potekla sa ovog geografskog i istorijskog važnog tla, u tome bi

se sastojala glavna civilizacijska misija Srbije. Autor Dević navodi te karakteristične osobine Srbije: reka Dunav i prvo stanište Evrope posle Potopa, najbolji položaj za budućnost (proističe iz Milankovićeve teorije glacijacije i Kanona osunčanja), zatim rodno mesto 17 rimskih careva (imperatora), a tu su i tri Svete Gore: Sveta Fruška, Sveta Ovcarsko-Kablarska klisura i Sveti Kosovski-Metohijski prostori. Dakle, Srbija je najvažniji beočug, karika Katene Mundi (ili lanca sveta, strune sveta). Ovo jedinstveno mesto, mislim na Beograd i Srbiju, moraju da prevaziđu sve prošle sukobe i da okrenu brod čovečanstva u pravcu budućnosti pomirenja i preobražaja svetske civilizacije. Ovo što je autor Dević ponudio u svojim projektima koji su krajnje i svrsishodno koncipirani, koheziono povezani, pragmatički i aksiološki visoko učvršćeni, spada u sam vrh svetske geopolitičke i geoelektivne misli 20. i 21. veka", naglasio je profesor Vuković.

intenzitet mržnje i straha između dva susedna naroda. To pod čijom će kontrolom Kosovo i Metohija biti u sledećih pet ili 505 godina, da li će ono biti pod kontrolom Ujedinjenih nacija, Evropske unije, SAD-a ili Ruske federacije, ili pod Albancima, ili će biti stvarno i realno u granicama države Srbije, nema ili ne bi trebalo da ima veze sa realizacijom ovog strateškog mirovnog projekta za postepeno poboljšanje odnosa Srba i Albanaca.

Konkretno, to je grad bez bilo kakvih prepreka mirnom suživotu bilo koja dva ili više naroda. Suština je da arhitektura, urbanizam i prostorno planiranje treba da budu u službi ljudi i njihovih međuljudskih odnosa. Postoji arhitektura koja je građevina, pomoću koje ljudi prave samo zidove, prostore u kojima će se živeti, spavati, arhitektura koja gradi tržne centre. Ali, postoji arhitektura koja gradi međuljudske odnose, i to je, po Devićevom mišljenju, ona prava, koja promišlja sve ljudske potrebe.

Evo autorovog objašnjenja kako konkretno izgleda taj "idealni" grad: "Nama naša planeta daje sve moguće uslove da na njoj živimo i koristimo sva dobra. To što smo mi razdeljeni po nacijama, kulturama, jezicima,

religijama i drugom, jeste osnova koja može biti sukob, ali je poenta u tome da upravo to ne bude. To treba da bude osnova za zajednički život. Hoću da dokažem, i to ne samo kroz ovaj projekat, da prostor može da podnese i da gosti sve razlike među ljudima i da može tako da se isprojektuje da nije ni bitno da li će u njemu živeti 5.000, 50.000 ili 500.000 stanovnika. Njegova osnova su koncentrični krugovi i kroz koju god ulicu da se prolazi, prolazi se čas kroz, na primer, srpski, čas kroz albanski deo. Poenta je da je sve ono što nas zbližava u centru, a ono po čemu smo različiti smešteno je na periferiju. To je, naravno, potpuno drugačije od naših varoši i gradova, gde su u samom centru, na primer, crkve, dakle religijska zdanja, upravo ono po čemu se razlikujemo.

Ovde je obrnuto. U centru ovog grada je planirana palata, koja bi svedočila o istorijskom preplitanju dva naroda u poslednjih hiljadu godina. To je Palata pomirenja u samom centralnom prstenu, onda ide komunalni krug, pa krug različitih zanatskih i trgovinskih objekata, zatim krug stanovanja, a na kraju, na samoj periferiji, na rubu koji ja nazivam zeleni prsten, smešteni su objekti po kojima

se razlikujemo. Dakle, pojedinačni verski objekti bili bi upravo tu, pravoslavne crkve i džamije, i početak uzgajanja poljoprivrednih kultura.

To je format grada koji bi imao i pet gradonačelnika: Srbina, Albanca, jednog koga postavlja Brisel, jednog Amerikanci, a jednog Rusi. Oni bi bili garant da će se tu sprovoditi mirotvorna zajednica. Svi stanovnici, pre nego što bi zvanično postali stanovnici tog grada, morali bi da potpišu deklaraciju Ujedinjenih nacija o pravu čoveka, deklaraciju Evropske unije o pravima čoveka, da potpišu da neće nositi oružje. Da bi se pokazalo da to nije nikakvo novo "bratstvo-jedinstvo" i "svi smo jednaki", svaki građanin bi potpisao da će negovati upravo svoju veru, jezik i kulturu. Naravno, bilo bi predviđene i neke olakšavajuće okolnosti, da građani prvih pet godina budu oslobođeni plaćanja poreza, i slično. Taj grad bi imao čvrste temelje tolerancije u sebi."

**PITANJA ZA KRAJ ILI ZA POČETAK:** Za kraj ostaju pitanja, jer ako se postave možda je to dobra osnova za budućnost. Zašto ovaj jedinstven projekat mora biti "samo na papiru"? Zašto ovako autohtoni

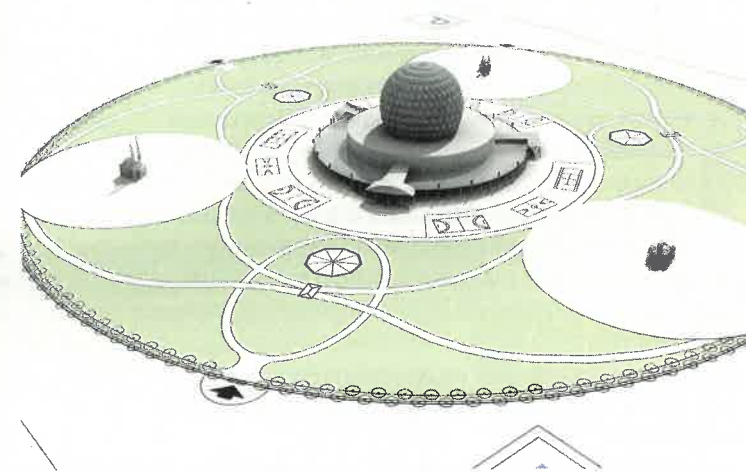
## SRB-BOŠ-HRT Palata pomirenja

Eskalacija tenzija među velikim silama, religijama, nacijama i državama vraća Evropu u godine pred Drugi svetski rat i dovode je u iskušenje da ponovo postane teritorija za obračun evroazijskih i američkih centara moći. Ahilova peta Evrope je Balkan, a naš region je uvek potencijalno mesto žarišta. Sve bi to moglo biti sprečeno realizacijom jednog strateškog mirovnog projekta koji je projektovan i stvoren još pre dvadeset godina, predstavljen na Međunarodnom salonu urbanizma u Bijeljini, a sada je kompletno objavljen u knjizi "Geopolitičkim putem Svetosavlja, idejni projekti nenasilnog preobraženja Balkana, Evrope i sveta" u izdanju Fondacije "Matica mira" Novi Sad i suizdanju Strateg projekta.

Ovaj projekat za Bosnu i Hercegovinu nema nikakve veze ni sa statusom Bosne i Hercegovine, niti sa statusom Federacije BiH, niti sa statusom Republike Srpske, niti sa starim, niti sa sadašnjim, niti sa budućim ustrojem Bosne i Hercegovine. On ne ugrožava nijedan konstitutivan narod, a donosi dobra svima koji imaju dobru volju za razumevanjem i tolerancijom verskih, nacionalnih i kulturnih razlika. "Palata mira" podržava mogućnost prelaznih, medijatorskih rešenja za veoma bolnu balkansku temu, viševekovni sukob pravoslavlja, islama i rimokatoličanstva u Bosni i Hercegovini. Kao projekat bio je izložen od 8. do 15. novembra 2008. na 17. Salonu urbanizma u Bijeljini. Treba se podsetiti i vizije Dimitrija Mitrinovića o "Misiji Sarajeva" u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, koju je on izložio na dvorskom ručku kralju-ujedinitelju Aleksandru Karađorđeviću na Ilidži, da Kraljevina Jugoslavija neće i ne može opstati ako njen glavni grad

mirovni plan grada nije htela ili nije smela da razmatra nijedna vlada dosad već dve decenije iako je projekat dobio podrške stručnjaka i iz zemlje i iz inostranstva? Da li zato što Srbi i Albanci, kao mali narodi, ne smeju ni da se međusobno dogovaraju bez prisustva velikih sila kao mentora niti smeju da nude sop-

## 3D model SRB - BOŠ - HRT sakralnog kompleksa i palate pomirenja Srba, Bošnjaka i Hrvata u Distriktu Brčko i / ili u Sarajevu



Autor akademik MSA Vojislav D. Dević, direktor STRATEG PROJEKTA doo  
Elektroniska obrada Milan Šijačević MA  
Novi Sad, april 2008 (7516)

ne bude Sarajevo. Upravo ovaj projekat sprečava i smiruje dalju međusobnu mržnju stanovnika BiH i genocid jednih nad drugima, bez obzira na to kako sami sebe i jedni druge nazivaju i kako se pojedinačno i nacionalno i verski izjašnjavaju. Ako danas pročitamo Andrićevo pismo prijatelju iz 1920. o skrivenoj mržnji i strahu među stanovnicima BiH i o različitim otkucavanju satova na hrišćanskim bogomoljama i sahat-kuli kod Begove džamije u Sarajevu, zaključićemo ne da se ništa nije promenilo posle jednog veka nego da je Sarajevo posle raspada titoističke komunističke Jugoslavije i tzv. "bratstva i jedinstva" izgubilo svu svoju različitost

stvena autohtona rešenja? Zašto se u ovom slučaju ne poštuju evropske vrednosti: sloboda, demokratija i kreativnost?

Da li Devićev mirotvorni projekat neće da podrže srpski politički moćnici zato što Dević nije član nijedne partije niti je eksponent neke strane sile? Ako je zvanično proklamovan

multinacionalnog grada, a Bosna i Hercegovina je etnički i religiozno isparcelisana država. Bosna i Hercegovina, odnosno preobražena svest onih koji danas žive u Sarajevu omogućila bi realizacijom ovog strateškog mirovnog projekta da se dogodi susretanje i pomirenje Muslimana i Hrišćana (pravoslavaca i rimokatolika) u jednom za to posebno projektovanom prostoru pre nego što se ono ostvari u Siriji i Jerusalimu (u knjizi "Geopolitičkim putem Svetosavlja, idejni projekti nenasilnog preobraženja Balkana, Evrope i sveta" predstavljena je i prva faza projekta "Poziv na mir u Jerusalimu" između tri monoteističke religije).

unutrašnji dijalog o Kosovu i Metohiji, zašto Devićev mirotvorni projekat SRBALBANOPOLISA nije stavljen na trpezu mogućih rešenja i platformi za razgovor? Treba li nam još sukoba, da bi se tek posle novih stradanja uglavnom nevinih ljudi ozbiljno razmišljalo o projektu SRBALBANOPOLISA? ❗